

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1.

Σύμφωνα με το Κείμενο , η συμβολή της τηλεόρασης στην ελληνική κοινωνία είναι θετική. Αυτό είναι εμφανές καθώς στον ψυχαγωγικό τομέα, οι σειρές βοηθούν στην υπέρβαση στερεοτύπων, καθιστώντας ευρέως αντιληπτές τις κοινωνικές αλλαγές. Επίσης προβάλλονται αντιλήψεις για τη θέση της γυναίκας, το δικαίωμα στον έρωτα, τη διαφορετικότητα, ζητήματα δηλαδή για τα οποία δυσκολεύονται οι άνθρωποι να μιλήσουν, στρέφοντας την προσοχή του κόσμου σε ζητήματα που σχετίζονται με την κοινωνική εξέλιξη.

A2.

Το παράδειγμα που διατυπώνει στην τελευταία παράγραφο του πρώτου κειμένου έχει λογική σχέση με τα προηγούμενα νοήματα, λειτουργώντας ως τεκμήριο, επιβεβαιώνοντας τη θετική συμβολή της τηλεόρασης για την υπέρβαση στερεοτυπικών αντιλήψεων. Αξιοποιείται και το παράδειγμα μιας παλαιότερης ελληνικής σειράς, με τίτλο «Ψίθυροι καρδιάς», που είχε ως θέμα τον έρωτα ανάμεσα σε έναν μπαλαμό και μια τσιγγάνα, προσπαθώντας να ανατρέψει κάποιες στερεότυπες αντιλήψεις για τον έρωτα.

A3.

Αμφίδρομη: αμφίπλευρη

Έσπασαν: ανέτρεψαν

Ξεπήδησαν: ξεπρόβαλλαν.

Ευημερία: πρόοδος

να φέρνει: να δημιουργεί.

ΘΕΜΑ Β

Θετικά

- Ένας πετυχημένος, περιεκτικός και
- Αφόρμηση από το κείμενο ή μια γενική αναφορά στον πρόλογο.
- Η κατάλληλη τεκμηρίωση με παραδειγματικές αναφορές και επιχειρήματα.

Η αναφορική λειτουργία της γλώσσας, το σοβαρό ύφος λόγου (χωρίς να αποκλείεται και οικείο ύφος λόγω των αποδεκτών, που

- Η προσφώνηση στους συμμαθητές/-τριες στην αρχή του κειμένου (κειμενικό είδος:

Αρνητικά

- Η απουσία τίτλου ή ένας μακροσκελής ή ασαφής τίτλος.
- Ένας γενικόλογος πρόλογος.
- Το προσωπικό, εξομολογητικό

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΤΙΤΛΟΣ

ΜΜΕ ΚΑΙ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ

Η ΛΥΣΗ ΘΑ ΕΡΘΕΙ ΑΠΟ ΤΑ ΜΜΕ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τα στερεότυπα αποτελούν αντιλήψεις τις οποίες εσωτερικούμε αυθόρμητα και ασυνείδητα από το άμεσο περιβάλλον όπου ζούμε. Με βάση αυτές αξιολογούμε τον χαρακτήρα και τον ρόλο των διάφορων κοινωνικών ομάδων και οδηγούμαστε σε προκαταλήψεις. Η απομάκρυνση των πολιτών από αυτά απαιτεί τη συμβολή όλων των κοινωνικών φορέων και κυρίως των ΜΜΕ, τα οποία επηρεάζουν βαθιά την ζωή των ανθρώπων, τόσο την ατομική, όσο και τη συλλογική.

Τα ΜΜΕ μπορούν να συμβάλουν στην ανατροπή στερεότυπων αντιλήψεων, διότι:

- Ασκοούν μεγάλη επιρροή στην κοινή γνώμη, ενημερώνοντας και πληροφορώντας το κοινό για γεγονότα και προβλήματα σε τοπικό, αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο. Έτσι μέσω της ενημέρωσης το άτομο απαλλάσσεται από αναχρονιστικές απόψεις και προκαταλήψεις
- Η εικόνα που προβάλλουν για την κοινωνία διαμορφώνει συνειδήσεις, στάσεις, αξίες και συμπεριφορές. Οι αξίες και οι ιδέες που μεταδίδουν μπορούν να οδηγήσουν στην πρόοδο της κοινωνίας,

προσφέροντας λύσεις σε κοινωνικά προβλήματα.

- Ως αντανάκλαση της κοινωνίας αποτυπώνει τις αλλαγές που σημειώνονται σε ζητήματα σχετικά με την ισότητα της γυναίκας, τη διαφορετικότητα, τον έρωτα, ανατρέπει στερεότυπες ιδέες και μπορεί να οδηγήσει σε μια πιο απελευθερωμένη στάση.

Υπό ποιες προϋποθέσεις:

- Η εικόνα που προβάλλεται για την κοινωνία να είναι αντικειμενική και πολυδιάστατη. Σφαιρική παρουσίαση των γεγονότων και έγκυρη ενημέρωση.
- Ελευθερία έκφρασης, ελευθεροτυπία, ελεύθερη διακίνηση των ιδεών.
- Ποιοτική η ψυχαγωγία, με προσεγμένες εκπομπές και σειρές.
- Σεβασμός στην προσωπικότητα του δέκτη, αποφυγή παραπλανητικών μεθόδων που στοχεύουν στην σύγχυση και τη χειραγώγηση.
- Να μην προβάλλεται δραματοποιημένα από τις ειδήσεις η επικαιρότητα, ώστε να καλλιεργείται γενικευμένος φόβος και προκαταλήψεις σε βάρος κοινωνικών ομάδων (π.χ. σύνδεση των μεταναστών με την εγκληματικότητα).

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η απαλλαγή των ατόμων από τις στερεοτυπικές αντιλήψεις αποτελεί προϋπόθεση για τη διαμόρφωση μια δημοκρατικής κοινωνίας στην οποία θα γίνονται σεβαστές η αξιοπρέπεια και η μοναδικότητα του ανθρώπου. Για να επιτευχθεί όμως αυτό θα πρέπει φορείς όπως τα ΜΜΕ να συμβάλλουν ενεργά στην αντιμετώπισή τους, καθώς η δύναμη που έχουν μπορεί να αλλάξει αντιλήψεις.

ΘΕΜΑ Γ

- **«ὁ μαχαλᾶς τοὺς ἐρημωνόταν»:** Με τη μεταφορά τονίζεται από τον συγγραφέα με ζωντανό τρόπο ότι το βράδυ κανένας δεν κυκλοφορούσε στη συνοικία, επειδή όλοι βρίσκονταν μέσα στα σπίτια τους για ασφάλεια.
- **«Γρήγορα-γρήγορα τρέχαν τὸ βράδυ νὰ μαζωχτοῦνε γύρω στὴν κλώσσα τοὺς»:** Η συνοικία των Εβραίων στα Γιάννενα χαρακτηρίζεται με τη μεταφορά «κλώσσα», μέσω της οποίας θέλει να τονίσει την ασφάλεια που ένιωθαν στον μαχαλά τους οι Εβραίοι.
- **«ὁ δυτικὸς ἄνεμος ... ξεσπούσε στὸν ὀβραϊκο μαχαλᾶ βουίζοντας μέσα στὰ σκοτεινὰ χαγιάτια καὶ τὶς σαραβαλιασμένες στέγες, γιομάτος ὄνειρα παραγμένα.»:** Το ρήμα «ξεσπούσε» με υποκείμενο τον «άνεμο» δημιουργεί το εκφραστικό μέσο της προσωποποίησης, με την οποία δηλώνεται η

δύναμη του ανέμου. Η μετοχή «βουίζοντας» ενισχύει την προσωποποίηση του ανέμου και δημιουργεί ένα αίσθημα απειλής, καθώς ο έντονος άνεμος μέσα στη νύχτα προκαλεί μια μυστηριακή ατμόσφαιρα, που δικαιολογεί τόσο τις «σαραβαλιασμένες» στέγες όσο και τα «ταραγμένα όνειρα»

- **«Κι ἀπὸ τὶς ἀρχὲς τῆς ἀνοιξῆς ὡς τὸ τέλος τοῦ καλοκαιριοῦ, ὁ ὕπνος τοῦ μαχαλᾶ λικνιζότανε μέσα στὴν ἀτέλειωτη συναυλία τῶν βατράχων»:** Με την προσωποποίηση του ύπνου (εκφράζεται αντίστοιχα ο ύπνος των Εβραίων στα σπίτια τους στον μαχαλά) και τη μεταφορά «λικνιζότανε» (που θυμίζει μωρό στην κούνια) παρουσιάζεται η εικόνα της συνοικίας την περίοδο από την άνοιξη ως και το καλοκαίρι, όταν οι Εβραίοι κοιμούνται με το νανούρισμα των βατράχων.

ΘΕΜΑ Δ

Στο απόσπασμα από το διήγημα του Δημήτρη Χατζή γίνεται σαφή αναφορά στην υποτιμητική διάθεση των ντόπιων Ελλήνων προς τους Εβραίους, αν και δεν έλειπαν οι οικονομικές επαφές με αυτούς. Κάποιοι κάτοικοι της πόλης τούς θεωρούσαν υπαίτιους για πολλά δεινά, αλλά δεν τους πείραζαν και δεν ασκούσαν βία εναντίον τους. Με την επανάληψη του ρήματος «πειράζω», σε γ' ενικό ρηματικό πρόσωπο και σε α' πληθυντικό πρόσωπο, δηλώνει ότι ο αφηγητής ανήκει στην ομάδα των ντόπιων κατοίκων της πόλη και δίνεται μία γενίκευση στα λεγόμενα του. Προκαλεί εντύπωση η στάση των Εβραίων, οι οποίοι ζουν και κινούνται κυρίως στα στενά όρια του μαχαλά (συνοικίας) τους στο κάστρο της πόλης, ακόμη και οι πλούσιοι, γιατί με αυτό τον τρόπο νιώθουν ασφάλεια (... ἀπὸ κεῖ, ἀπὸ τὰ ὀβραίικα τὰ δικά τους, κανέννας δὲν ξέκοβε, δὲν πήγαινε παραπέρα, δὲν χωρίζε ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Καὶ τὸ' βρισκαν ὅλοι σωστὸ καὶ σοφὸ με τὴν κλώσσα του - ποῦ νὰ πᾶς καὶ νὰ χάνεσαι μέσα στοὺς ξένους;)

Τόσο στην αρχή, όσο και στο τέλος του αποσπάσματος, φαίνεται ότι ο αφηγητής συμπαθεί την κοινότητα των Εβραίων. Ειδικότερα, η παραδοχή «ὄχι, δὲν τοὺς πειράζαμε ἐμεῖς» και ο τρόπος με τον οποίο, στην τελευταία παράγραφο, αποδίδεται η εικόνα του μαχαλά σε όλες τις εποχές, «τα ταραγμένα όνειρα» που φέρνει ο άνεμος τον χειμώνα, το «αργοσάλεμα των καλαμιών» στις ήρεμες νύχτες, που έμοιαζε με θρήνο για μια χαμένη ζωή, «ο μαχαλάς που λικνίζεται» σαν μωρό από την άνοιξη ως και το καλοκαίρι φαίνεται το ενδιαφέρον για τη συνοικία των Εβραίων.

